

УДК 338.43

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

EFFICIENCY OF FUNCTIONING OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

АБРИТАЛІНА Л.Р., ХАСАНОВА Х.Х., ДОВБНЯ О.О., студенти*
Харківський національний технічний університет
сіського господарства імені Петра Василенка

В статті розглянуті основні проблеми з якими зіткнувся сільськогосподарський товаровиробник це наслідки кризових явищ, нецілеспрямований характер проведення аграрних реформ та низка суб'єктивних причин призвели до суттєвого зниження ефективності основної діяльності, порушення галузевого балансу в агропромисловому виробництві, а також втрат та недостатньої результативності використання потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: економічна ефективність, аграрне виробництво, прибуток, галузевий баланс.

The article discusses the main problems faced by agricultural producers are the consequences of the crisis, the unfocused nature of agrarian reforms and a number of subjective reasons led to a significant reduction in efficiency, disruption of the sectoral balance in agro-industrial production, as well as losses and insufficient use of agricultural output enterprises.

Key words: economic efficiency, agricultural production, profit, branch balance.

Постановка проблеми у загальному вигляді: Основними проблемами з якими зіткнувся сільськогосподарський товаровиробник це наслідки кризових явищ, нецілеспрямований характер проведення аграрних реформ та низка суб'єктивних причин призвели до суттєвого зниження ефективності основної діяльності, порушення галузевого балансу в агропромисловому виробництві, а також втрат та недостатньої результативності використання потенціалу сільськогосподарських підприємств. Результатом виникнення цих наслідків стали системні викривлення в протіканні організаційних та економічних процесів у вітчизняному сільськогосподарському виробництві. Підприємства аграрного сектора економіки України значною мірою збиткові, а отже не мають можливості забезпечити своє виробництво необхідною матеріально-сировинною базою. Сільський товаровиробник, в силу критичного фінансового становища не може придбати основних та оборотних засобів та забезпечити гідну оплату праці працівникам, часто не може забезпечити не тільки розширене, але й просте виробництво.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Аграрні підприємства, які залишилися без фінансової підтримки держави, вимушені самі знаходити шляхи для отримання прибутку. Одною з прибуткових культур є соняшник. Серед технічних культур найбільшу посівну площу, що значно зросла в останні роки має соняшник. В 2019 р. під цією культурою було зайнято 4417,55 тис. га, що становить 96 % площі всіх олійних культур. На Україні вирощуванням соняшнику займаються сільськогосподарські підприємства різних форм власності, включаючи і фермерські господарства. Питанням вирощування насіння соняшнику в фермерських господарствах досліджували О. Петрига, І. Пабат, О. Губарик, В. Вольська, В. Горьовий, І. Похиленко та інші вчені, в працях яких тією чи іншою мірою розкрито цей напрям діяльності фермерського укладу [1,2].

* Науковий керівник – Артеменко О.О., к.е.н., доцент

Увага до проблеми підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в цілому та вирощування соняшника зокрема викликана, насамперед тим, що від успішного розв'язання її залежить зростання дохідності підприємств, підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та світовому ринках, забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу. До розгляду цих проблем звертаються багато науковців, серед них О.М. Зайцев, О.В. Пітик, К.В. Колузанов, А.А. Побережна, Мазоренко Д.І., Красноруцький О.О., Бобловський О.Ю., Артеменко О.О., Зайка С.О. Грідін О.В. та інші [12].

Формулювання цілей статті: Виробництво технічних культур формує сировинну базу багатьох галузей харчової і легкої промисловості. Основними технічними культурами, що вирощуються на Україні, є цукровий буряк і соняшник. Питома вага в структурі посівних площ технічних культур становить 94,6%. Під технічними культурами зайнято 3,3млн. га, що становить 11% посівної площі України. Найбільші посівні площі під технічними культурами зосереджені в степовій і лісостеповій зонах.

Виклад основного матеріалу дослідження: Найбільші посівні площі соняшнику в Дніпропетровській, Донецькій, Запорозькій, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Херсонській і Полтавській областях. Валові збори соняшнику становлять 2,5-2,1млн.т при урожайності 12-15ц/га. У 2013 році було зібрано 12565,5тис.т насіння соняшнику.

Соняшник в господарстві не є основною культурою, але в останні роки йому приділяють значно більше уваги, Він є цінним продуктом для промисловості.

Основними попередниками під соняшник є озимі, зернобобові та овочі. Незалежно від попередника, а особливо після кукурудзи, першою операцією по підготовленню ґрунту є дискування. Проводиться тракторами Т-150К з дисковими боролами БДТ-7 (після кукурудзи в двох напрямках) на глибину 10-14см. Недоліками при виконанні дискування є подрібнення верхнього шару ґрунту, неповне підрізання бур'янів через пересохлість землі та незадовільний стан машин, а також недотримання технології.

Після дискування проводиться оранка тракторами Т-150К з плугами ПЛН-4-35, ПЛН-5-35. Глибина обробітку 22-25см. Так як в цей період спостерігається вкрай низька вологість ґрунту, то якість виконання операцій погана - вивертання великих брил ґрунту, неповне перевертання пласту та кришення ґрунту, неповна розробка решток, недотримання глибини обробітку. Нестача ПММ призводить до зриву строків проведення операцій, роз'ємні борозни не розробляються.

У зв'язку з нестачею коштів в осінній період не проводиться боротьба з бур'янами хімічними засобами, що також є порушенням технології.

У весняний період проводяться такі операції:

- боронування ріллі тракторами Т-150К боролами БЗСС-1,0, агрегованих зчіпкою С-11У на глибину 3-4см. Ця операція проводиться для вирівнювання ґрунту після оранки;

- перша культивация на глибину 8-10см виконується тракторами Т-150К та культиваторами КПС-4+БЗСС-1,0;

- друга культивация проводиться через деякий час перед посівом на глибину 6-8см тими ж агрегатами. Культивация повинна забезпечити підрізання бур'янів та рихлення ґрунту.

Наступною операцією в технології вирощування соняшника - це сівба, яка проводиться тракторами ЮМЗ-6, МТЗ-80(82) з сівалками СУПН-8 при досягненні температури ґрунту 10-12°C на глибині 10см. Сівба соняшника проводиться на глибину 5-7см з одночасним внесенням добрив. Норма висіву насіння складає 30-35тис. шт./га.

Висновки: Добрива є важливою частиною для отримання високого врожаю будь-якої культури. При врожайності соняшника 20-25ц/га він виносить близько 60кг азоту, 40кг фосфору та 70-80кг калію. Тому необхідно поповнювати ці витрати заносючи у ґрунт близьку кількість добрив. Однак, у зв'язку з економічними труднощами господарство необхідні добрива не вносить, що потім відображається на врожайності та якості продукту. Так азоту внесено близько 40% від норми, фосфору 15%, калію 15% переважно з органічними добривами.

Джерелом зниження врожаю також є бур'яни, які можуть знижувати врожайність на 50%.

У господарстві боротьба з бур'янами проводиться в основному механічними методами та застосування двократної ручної обробки, хімічні засоби не застосовуються у зв'язку з відсутністю коштів на їх придбання.

Догляд за посівами полягає у до сходовому та після сходовому боронуванні, яке проводиться тракторами МТЗ - 80 з боронами БЗСС-1,0 та зчіпкою С-11 У на глибину 1-3 см з метою підрізання ниток бур'янів та їх присипання. Недоліками в першу чергу є недотримання строків проведення робіт, а також пошкодження посівів через неможливість точної настройки робочих органів внаслідок великого зносу машин. Боротьбу з шкідниками проводять за допомогою оприскувачів ОП-2000 з ЮМЗ-6.

Збирання соняшника проводиться комбайнами СК-5 при досягненні вологості зерна не більше 31 %. Для транспортування зерна використовують тракторні причепа та автомобілі. На току проводиться обробка зерна на зерноочисувальних машинах. Зерно досушується до необхідної вологості зберігання і зберігається в складах[3].

Література.

1. Пабат І.А. Нетрадиційні стабілізатори родючості ґрунту і їх вплив на продуктивність сівозмін Степу / І.А. Пабат // Хранение и переработка зерна – 2014. – №7(61). – С. 19-21.
2. Пітик О.В. Виробництво соняшнику в фермерських господарствах Вінницької області / О.В. Пітик // Економіка АПК, 2019. - №5. - С. 5.
3. Державний комітет статистики України, 2018 Підсумки збору врожаю основних сільськогосподарських культур у 2018 році. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.-С.11, 12.
4. Зайцев О.М. Використання якісного насіння – найшвидший шлях до підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / О.М. Зайцев // Пропозиція. – 2018. – № 5. – С. 5.
5. Закон України “Про державний бюджет України на 2020 рік”.-С. 99-100.
6. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань / За редакцією професора Мазнева Г.Є. - Харків: Вид-во «Майдан», 2015. – 592 с.

UDC 339.924

INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

VYLUSK A.O., master`s student*

Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture

The article presents the main aspects of economic integration, identifies their directions and stages of implementation. Theoretical approaches to the implementation of integration activities, their stages and levels, as well as the main trends in the development of the global integration process are highlighted. The main world organizations that have integration potential for Ukraine are identified, their features, pros and cons are identified.

Key words: *integration, economics, internationalization, development.*

У статті представлені основні аспекти економічної інтеграції, визначено їхні напрями та етапи здійснення. Висвітлено теоретичні підходи до здійснення інтеграційної діяльності, їхні етапи та рівні, а також основні тенденції у розвитку глобального інтеграційного процесу. Зазначені основні світові організації, що мають інтеграційний потенціал для України, виявлено їх особливості, плюси і мінуси.

Ключові слова: *інтеграція, економіка, інтернаціоналізація, розвиток.*

---

* Scientific advisor – Gridin O.V., Ph.D., Senior lecturer